

บทความวิจัย

ผลของโปรแกรมส่งเสริมการจัดการตนเองต่อพฤติกรรมสุขภาพและอาการทางคลินิกในผู้ป่วยภาวะหัวใจล้มเหลว

นารี อินทรศักดิ์* ทิพมาส ชิดวงศ์** จารุวรรณ กฤตย์ประชา***

บทคัดย่อ

การวิจัยกึ่งทดลองชนิดสองกลุ่มนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมส่งเสริมการจัดการตนเองต่อพฤติกรรมสุขภาพและอาการทางคลินิกในผู้ป่วยภาวะหัวใจล้มเหลว กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยภาวะหัวใจล้มเหลวระดับที่ 2 และ 3 ที่เข้ารับการรักษา ณ หอผู้ป่วยอายุรกรรมโรงพยาบาลตติยภูมิแห่งหนึ่ง จำนวน 52 ราย เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 26 ราย ทั้งสองกลุ่มมีความคล้ายคลึงกันในด้านเพศ อายุ แต่แตกต่างกันในด้านระดับการศึกษา เศรษฐฐานะ ระดับความรุนแรงของโรค กลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมส่งเสริมการจัดการตนเองเป็นระยะเวลา 4 สัปดาห์ และกลุ่มควบคุมได้รับการพยาบาลตามปกติ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ โปรแกรมส่งเสริมการจัดการตนเอง ประกอบด้วย 1) แผนการสอน 2) สื่อนำเสนอภาพนิ่ง 3) คู่มือการจัดการตนเองสำหรับผู้ป่วยภาวะหัวใจล้มเหลว และ 4) แบบบันทึกการจัดการตนเอง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล 2) แบบสอบถามพฤติกรรมสุขภาพในผู้ป่วยภาวะหัวใจล้มเหลว และ 3) แบบบันทึกอาการทางคลินิก เครื่องมือวิจัยผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน และตรวจค่าความเที่ยงของแบบสอบถามพฤติกรรมสุขภาพด้วยการหาค่าครอนบาค ได้เท่ากับ .75 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา สถิติไคสแควร์ สถิติฟิชเชอร์ สถิติทีคู่ สถิติทีอิสระ

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมสุขภาพหลังได้รับโปรแกรม ($M = 70.15$, $SD = 2.48$) สูงกว่าก่อนได้รับโปรแกรม ($M = 49.65$, $SD = 2.56$) และสูงกว่ากลุ่มควบคุม ($M = 55.96$, $SD = 2.47$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) แต่สัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มที่เกิดอาการทางคลินิกไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > .05$) ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า โปรแกรมส่งเสริมการจัดการตนเองสามารถส่งเสริมให้ผู้ป่วยภาวะหัวใจล้มเหลวปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพได้ดีขึ้น แต่ไม่ส่งผลต่ออาการทางคลินิก เนื่องจากระยะเวลาในการศึกษาค่อนข้างสั้น ควรสนับสนุนให้มีการนำโปรแกรมไปใช้ในการพยาบาลผู้ป่วยกลุ่มนี้อย่างต่อเนื่องและติดตามผลลัพธ์ในระยะยาว

คำสำคัญ: การจัดการตนเอง; พฤติกรรมสุขภาพ; หัวใจล้มเหลว

* นักศึกษาปริญญาโท สาขาการพยาบาลผู้ใหญ่ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

*** อาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

The Effect of Self-Management Support Program on Health Behaviors and Clinical Status Among Patients With Congestive Heart Failure

Naree Intarasak* Tippamas Chinnawong** Charuwan Kritpracha***

Abstract

This two group quasi-experimental research aimed to examine the effects of self-management support program on health behaviors and clinical status among patients with congestive heart failure. The sample were composed of fifty-two heart failure patients, functional class II and III, who were admitted in the medical ward in a tertiary hospital. The experimental group and the control group were each composed of 26 people. The samples were similar in sex, age, but difference in education, income and severity of illness. The experimental group received the self-management support program for a period of 4 weeks, whereas the control group received usual nursing care. The experimental instrument included: 1) a teaching plan for education session, 2) power point, 3) Heart Failure Self-Management Handbook and 4) self management record form. The instruments for data collection included: 1) demographic data questionnaire, (2) health behavior and 3) clinical status questionnaire. All study instruments were assessed for content validity by 3 experts, and the reliability of the health behavior questionnaire was evaluated using Chronbach's alpha coefficient ($\alpha = .75$). Data were analyzed using descriptive statistics, Chi-square, Fisher's exact test, Paired t-test and Independent t-test.

Results revealed that mean score of overall health behavior of experimental group after enrolling in the program ($M = 70.15$, $SD = 2.48$) was significantly higher than before ($M = 49.65$, $SD = 2.56$) and also higher than that of the control group ($M = 55.96$, $SD = 2.47$) ($p < .05$). The proportion of patients who had clinical status was not significantly different between the two groups ($p > .05$). This result reflected the effectiveness of the program to enhance health behaviors of the heart failure patient but the program did not have an effect on the clinical status. Promoting of self-management support program on health behaviors in patients with congestive heart failure should be continuously emphasized and long term follow up should be implemented.

Keywords: Stress, Coping, Premature Infants, Adolescent Muslim Mothers

* Graduate students, Adult Nursing, Faculty of Nursing, Prince of Songkla University, Songkhla, Thailand

** Assistant Professor, Faculty of Nursing, Prince of Songkla University, Songkhla Province.

*** Lecturer, Faculty of Nursing, Prince of Songkla University, Songkhla Province